

STRATEGIPLAN FOR NKJ FOR PERIODEN 2004 – 06

1. INNLEDNING

Nordisk Kontaktorgan for Jordbruksforskning ble etablert i 1965 som et kontaktorgan mellom de nasjonale forskningsrådene eller tilsvarende forskningsorganisasjoner på jordbruksområdet. NKJ i sin nåværende form oppsto i 1987. Nå møter det også representanter fra de ministerier som har ansvar for jordbruksforskningen og det møter observatører fra relevante nordiske organisasjoner. Nordisk Ministerråd (NMR) bruker NKJ som et rådgivende organ for utviklingen av jordbruket i Norden, og NKJ har en forpliktende kontrakt med NMR.

2. MÅL

I et nordisk forsknings- og utdannelsesrom for landbruket skal NKJ være en drivkraft for initiering og finansiering av felles nordiske forskningsprosjekter av høy kvalitet innenfor sentrale områder.

3. STRATEGIER

I arbeidet for å nå målet skal NKJ

- fortsatt være et kontaktorgan mellom de nasjonale forskningsråd og finansiører på området jordbruk
- være rådgivende organ for Nordisk Ministerråd i forskningspolitiske spørsmål innen jordbruksforskningen samt i forbindelse med forskerutdanning og større satsinger i NMR-regi
- være styrende organ for de midler som Nordisk Ministerråd, via sine embedsmannskomiteer, stiller til disposisjon for området
- etablere en nordisk plattform for søknader om EU-midler til programmer og prosjekter
- arbeide for en felles pott med penger for nordisk jordbruksforskning
- utvikle felles kriterier for god forskning
- øke kjennskapet til NKJ blant nordiske forskere
- holde løpende kontakt og, når det synes nødvendig, samarbeide med øvrige nordiske organer som er engasjert på tilgrensende områder

4. INNSYN OG UTSYN

Det er avgjørende at NKJ har tilstrekkelig innsyn til å forstå hvilke rammer det kan opereres innenfor og tilstrekkelig utsyn til perspektivene for jordbruksnæringen og samfunnsutviklingen slik at det blir tydelig hvor støtene kan settes inn.

Rammer

- Vedtekter for NKJ
- NMR handlingsprogram – Nordisk jord- og skogbrukssamarbeide 2001 – 2004 (under revisjon)
- NMR-strategier om ”Ett hållbart Norden” (revideres)
- Medlemslandenes nasjonale strategiplaner
- EUs 6. rammeprogram for forskning og utvikling og det europeiske forskningsrommet; European Research Area (ERA)
- NMR 2002: Ligestillingshandlingsplan for jord- og skovbrukssektoren i Nordisk Ministerråd
- NMR 2003: ”Implementering av et nordisk forsknings- og utdannelsesrom på jord- og skogbruksområdet”, og den videre oppfølging av dette

- NMR 2003: Utkast til en Hvitbok om ” å bygge Norden ut til en ledende region for forskning og innovasjon”

Perspektiver

- Det europeiske fellesskap utvides og Norden blir en tydeligere region i Europa.
- Norden og Baltikum har flere felles utfordringer innenfor jordbruket. Disse regioner kan således hver for seg, eller sammen, utvikle plattformer for søknader mot EUs 6. RP og gjøre fremstøt mot ERA.
- Tradisjonelle næringer får i Norden mindre relativ betydning og mindre politisk og samfunnsmessig oppmerksomhet.
- Produktene fra landbruket får økende internasjonal konkurranse.
- Interessen for kulturlandskapet øker og alternativ bruk av jordbruksarealer blir viktig.
- Jordbrukets multifunksjonalitet vekker større interesse.
- Forskningsbaserte argumenter er nødvendig for politisk gjennomslag.
- Naturbasert forskning, teknologi og samfunnsvitenskap kobles tettere sammen for å kunne håndtere sentrale samfunns- og sektorspørsmål.
- Samarbeid og samspill mellom de ulike aktørene i innovasjonskjeden; forskning, utdanning, rådgivning og praksis, blir tettere, og det blir stadig kortere avstand mellom grunnforskning og praktisk anvendelse. Dette vil gi den anvendte forskning nye utfordringer.

5. PRIORITERINGER

Fokus skal være rettet mot å utvikle et bærekraftig jordbruk i Norden. Det vil bli lagt vekt på om prosjektene

- omfatter særlige og høyt prioriterte felles nordiske forskningsområder
- omfatter prosjekter som krever og vil ha stort utbytte av en felles nordisk innsats og et felles nordisk nettverk
- profilerer og styrker nordiske forskningsgrupper i forhold til videre satsinger internasjonalt, primært rettet mot EUs 6. RP

I det følgende gis det noen eksempler på områder der det kan være aktuelt å søke samarbeid for å få til felles nordiske prosjekter:

Bærekraftig jordbruk

Jordbearbeiding i Norden; planter og dyrs motstandskraft mot sykdommer; bæredyktig planteproduksjon og miljø; foredlingsstrategier for planter og dyr for bæredyktig jordbruk; utvikling av metoder og analyser av hvordan økologisk jordbruk oppfyller kravene til et bærekraftig jordbruk; forhold mellom økologisk jordbruk, næringsinnhold og kvalitet på produktene

Dyrehelse og dyrevelferd

Forebygge infeksjonssykdommer hos dyr; dyrehold som fremmer helse og velferd hos alle domestiserte dyr; risikoanalyser av for eksempel zoonoser / økonomisk viktige forhold som vedkommer dyr og mennesker; kvalitetssikring av husdyrfør for å forbygge sykdommer hos husdyr

Matsikkerhet – fra produksjon til konsument

Satsinger innenfor dette området må ses i sammenheng med aktivitetene innenfor emnet Næringsmidler under NMR.

Det kan være aktuelt å studere matbårne sykdommer som skyldes at det i Norden brukes ulike metoder for håndtering av produktene; harmonisering av metoder for isolering og karakterisering av mikroorganismer; sikrere vern av matvarer med minimal prosessering etter primærproduksjonen; kunnskaper knyttet til økologiske produksjonsprosesser gjennom hele verdikjeden

Naturen som basis for helse og rekreasjon

Bevaring av mangfoldet i kulturlandskapene; arealdisponering for rekreasjonsformål; strukturendringer i bygdene – muligheter for ny utvikling; hagebruk for familien – tilpasset et moderne liv i by og bygd; bruk av naturen for å fremme folkehelsen

Cirkumpolare områder

Bygninger og teknikk; planteforedling og produksjon av husdyrfôr; husdyrproduksjon; naturlige ressurser; produktutvikling

Genteknikk

Sykdomsresistens- og etiologi som angår nordiske raser av husdyr, reproduksjon, utvikling av nye seleksjonsmetoder for avlen, utvikling av *in vitro* manipulering- og analyser av effekter på embryo, kartlegging av gener for næringsopptak; abiotisk og biotisk stress hos planter i forhold til sykdommer forårsaket av sopp, bakterier og virus samt kvalitetsforbedringer av produktene; molekylær biologi og økologi for plante-mikrobe interaksjoner, jordbunnsøkologi, molekylær mikrobiologi hos dyrepatogener og bioteknologien hos mikroorganismer

Genetiske ressurser

Pre-breeding av eksotisk vekstmateriale; landskapsforvaltning – planter og husdyr i kulturlandskapet; avlsprogram for husdyr; identifikasjon og verdsetting av genetiske ressurser med tanke på fremtidige produksjonssystemer; bioteknologi som verktøy for ressursforvaltning

Biologisk mangfold

Dette er et multidisiplinært felt som gjør det naturlig med felles satsinger. Norden har store likheter i flora, fauna og økologiske systemer, noe som gjør det naturlig med nordisk samarbeid

6. ARBEIDSFORM OG PROSEDYRER

Medlemmene til NKJ er utpekt av de nasjonale forskningsråd i Norden og de respektive ministerier som har ansvar for jordbruksforskningen. Midler stilles til disposisjon fra de nasjonale forskningsfinansierer og fra Nordisk Embedsmandskomité for Jord- og Skovbrugsspørgsmål (NEJS). Med Nordisk Ministerråd inngås det flerårige kontrakter som gir særlige forpliktelser og ansvar innenfor virkeområdet til NKJ.

NKJ har en felles søknadsfrist for alle sine aktiviteter, og det er 1. juni hvert år. Forsamlingen trer sammen 2 ganger for året. På sommermøtet blir det orientert om nye søknader og det tas stilling til strategiske og prinsipielle spørsmål. På høstmøtet avgjøres det hvilke søknader som

kan anbefales. Anbefalingene i NKJ er basert på en felles prioritering i høstmøtet, med grunnlag i hvert enkelt lands kvalitets- og relevansvurdering av de mottatte søknader.

For å nå målet trengs det nå en effektivisering av arbeidsformen.

- NKJ må disponere egne midler til forskningsprosjekter.
- Det må utvikles felles nordisk evaluering av søknadene.
- Det må snarest nedsettes en ad hoc gruppe som skal kartlegge eksisterende administrative hinder for å komme frem til felles forpliktende prioritering av søknadene.

7. EVALUERING AV AKTIVITETENE OG FORMIDLING AV RESULTATER

Kvalitet, relevans, effektivitet og etikk er ledende kriterier for NKJs virksomheter.

Forskningsprosjekter, seminarer, utredninger og liknende evalueres løpende, og det gjelder også måten som resultatene spres på til myndigheter, næringer og samfunn. Hvert år, innen 15. februar, skal det foreligge en rapport for virksomheten i foregående år, og denne rapporten blir gjenstand for et rapporteringsmøte mellom NKJ og NMRs sekretariat. Den totale virksomheten evalueres ved planperiodens utløp.

8. REVISJON

Denne strategiplanen har et flerårig perspektiv og gjøres gjeldende fra 1. januar 2004. Planen revideres når de nye strukturene innenfor Ministerrådet for fiskeri, jord- og skogbruk samt næringsmidler blir tydeligere, eller seinest ved utløpet av kontraktperioden med NMR. Prinsipielt bør planen ha samme virketid som kontraktforholdet mellom NKJ og NMR. Strategiplanen vil være tema på de årlige rapporteringsmøter til NMR. Avvik fra planen skal kommenteres i den årlige rapporten til NMR. Om nødvendig kan det utarbeides tillegg til planen i løpet av planperioden.